

ACTUACIÓ EN CAS DE MORT D'UN ALUMNE. PRIMERES INTERVENCIIONS

Extret de: MIRET, ÀNGELS (Barcelona) El centre educatiu de dol.

Comunicar la notícia

1. L'**equip directiu** comunica en primer lloc al **tutor/a de l'alumne** la notícia i seguidament en fa un comunicat a la resta del claustre de mestres del centre. **(1) Informació que donarem**
2. El/la **tutor/a de l'alumne** ho comunicarà al seu **grup classe, companys** de l'alumne mort. En cas que el tutor no pugui comunicar la notícia al grup classe pel grau d'implicació emocional, estarà recolzat per un altre docent i/o membre de l'equip directiu.
3. Els **tutors i/o els mestres** que atenen els **diferents grups-classe** seran els encarregats de comunicar la notícia als alumnes del centre. **(2) Com intervenir a l'aula**

Intervencions com a institució extern al centre

4. S'encarrega un **centre de flors** amb el nom "Escola XXXXXX" per fer arribar al tanatori.
5. Es contracta una esquela al **diari local** de la ciutat (El 9Nou, Regió7).

Intervencions dins el centre

(3) Aspectes a considerar en la intervenció dins el centre

6. Es convoca un **claustre extraordinari** per **decidir l'acte de comiat de l'alumne** que es farà a l'escola.
7. Es penja a la sala de mestres i al **tauler d'anunci l'esquela**. Alhora es fa arribar pels diferents canals de difusió interna de l'escola (per a la resta de companys del centre) com també a les xarxes de comunicació externa de l'escola (per les famílies).
8. Establir un **espai d'acollida més íntim** per atendre l'alumnat, famílies o personal del centre que ho necessiti. Aquest espai per a l'alumnes és un espai separat (biblioteca, sala audiovisuals,...) per aquell alumnat que en aquest moment no pot estar a l'aula, és un espai per expressar el que sent o simplement donar suport a altres docents que estan més tocats emocionalment.

Comiat fora del centre

9. **Assisteix a l'enterrament el/la director/a del centre en representació de l'escola i el/la tutor/a de l'alumne**, en cas que l'enterrament sigui en horari lectiu. En el cas que l'enterrament sigui fora de l'horari lectiu hi assistirà qui ho desitgi.
10. Des de **direcció** es fa arribar una **carta de condol als familiars** més directes de part de tot el claustre de mestres.

Comiat dins el centre

11. **Comiat col·lectiu al centre** on tothom pugui expressar el seu dolor. **Convidar la família** en l'acte que organitzem perquè se sentirà reconfortada i agraïda de poder participar en les mostres de condol pel seu fill.
12. Es pot elaborar un **material de record** (caixa, àlbum, poemes,...) i donar-ho a la família.

Intervencions amb les famílies (si s'escau)

Programar una **sessió per a famílies del centre o d'aula afectades** per la pèrdua amb la finalitat de compartir dubtes personals i com acompanyar els infants en dol.

---

(1) Informació que donarem

L'equip directiu haurà de verificar els fets: sovint, les primeres informacions en cas d'accident són confuses. No donar notícies fins que tinguem la certesa de què ha passat.

En funció de les causes de la mort:

- **Mort per malaltia:** És molt important, per treure l'angoixa que puguin sentir, d'explicar als nens i nenes que les persones, de forma natural, es moren quan són molt grans. Quan es tracta de la mort d'una persona jove cal explicar que ha estat a causa d'una malaltia que no s'ha pogut curar per la seva gravetat o bé per un accident de qualsevol tipus, si aquest ha estat molt greu. No hem d'obviar tampoc explicar que les persones també moren a causa de catàstrofes naturals, fam, epidèmies, guerres...
- Per explicar un cas de **suïcidi**, segons l'edat, i amb el **vistiplau de la família afectada**, els hem de dir que en la majoria dels casos es produeix perquè les persones no se senten amb prou forces per seguir endavant, a causa d'un conjunt de problemes que els afecten, o bé que hi ha determinades malalties mentals, com la depressió, que poden portar a llevar-se la vida, però que això passa quan aquesta malaltia és molt greu. Moltes persones que se suïciden ho fan també per amor a les persones que estimen, perquè pensen que així les poden alliberar del seu patiment.
- En els casos de **mort per assassinat**, cal ser molt prudents, ja que solen ser mediàtics i amb informacions poc contrastades o amb detalls innecessaris que provoquen molt més dolor a la família afectada. Cal explicar que en aquests casos ha de ser un jutge qui digui què ha passat realment. El suport requerirà un **tractament professional intensiu dels fills o familiars afectats**.

En ambdós casos (suïcidi i assassinat), respectarem sempre la informació que la família vulgui donar al respecte, però l'orientarem en el sentit que és molt millor que l'alumne rebi la informació per part seva abans que se'n pugui assabentar per altres mitjans.

(2) Orientacions intervenció a l'aula

- Doneu a l'alumnat la **informació** que cregueu necessària per **evitar rumors** que puguin incrementar la seva ansietat.
- Feu-los participants de les accions i/o actuacions que s'organitzaran.
- Expliqueu de manera **clara i senzilla la causa de la mort**. No digueu, per exemple, que la persona ha mort perquè estava en un hospital, ja que el més petits podrien associar la mort amb els centres hospitalaris.
- Utilitzeu les paraules **mort, morir, accident, càncer, malaltia...**, de forma natural, clara i sense por. (En cas de suïcidi o assassinat respectarem sempre la informació que la família vulgui donar al respecte, però l'orientarem en el sentit que és molt millor que l'alumne rebi la informació per part seva abans que se'n pugui assabentar per altres mitjans)
- **No feu servir eufemismes ni metàfores:** *"Se n'ha anat de viatge"; "Ara és al cel"; "Està dormint"...*
- Responen sempre les seves preguntes amb sinceritat i honestedat. No tenim respostes per a totes, de manera que no hem de témer dir: *"No ho sé"; "Hi ha gent que pensa que..."; "Jo crec que..."*.
- Flexibilitzeu els horaris quan sigui necessari, però mantenint les tasques diàries en la mesura que sigui possible.
- Doneu l'oportunitat a l'alumnat d'**expressar les seves emocions**. Ajudeu-los a expressar sentiments, a través de l'escolta activa o per mitjà del joc, el dibuix, etc.
- Parleu sobre la normalitat de les diverses reaccions emocionals.
- Identifiqueu l'**alumnat en risc**, per exemple amb una pèrdua recent o amb un familiar que estigui passant una malaltia greu.
- Preveieu les diferents reaccions que poden tenir els alumnes segons la seva edat i/o proximitat amb la persona morta.
- Tingueu en compte el suport de persones o serveis de suport per a l'alumnat amb necessitats educatives específiques (mestres d'educació especial, vetlladores...).
- Mantingueu l'atenció sobre determinats alumnes, ja que el dol necessita molt de temps i alguns poden manifestar reaccions després de **dies, setmanes o mesos**.
- Expliqueu que cada persona afectada i ells mateixos poden **passar per diferents moments** en el procés de dol: estat de xoc, negació, tristesa, ràbia, culpa, gelosia, ansietat, por...

- Recordeu-los que tenen **dret a riure, jugar i ser feliços**. Estar en dol no vol dir que hagin d'estar tristos tot el dia. Els nens i nenes com més petits són passen amb més facilitat de l'alegria a la tristesa i viceversa.
- **Mostreu el vostre propi dolor, les vostres emocions**. Això possibilitarà que ells també les expressin amb més naturalitat.
- Eviteu fer judicis o interpretacions.
- Mostreu **empatia i proximitat** cap als sentiments que puguin sorgir i les pèrdues significatives que us puguin explicar (també poden ser, per exemple, les d'una mascota o un objecte significatiu).
- Respecteu i parleu de les diferents creences culturals i religioses respecte a la mort.
- Parleu de la persona morta **utilitzant el seu nom**.

(3) Aspectes a considerar en la intervenció del centre

- **Mantenir el centre educatiu obert**, ja que permet a l'alumnat estar junt, rebre ajuda, informació, suport emocional...
- **Garantir l'ordre i la calma** a les aules i als espais comuns per donar seguretat i confiança a l'alumnat.
- **No improvisar**. És convenient que el claustre prepari com tractarà aquest tema a les aules.
- **Preveure que no tot el professorat pot estar en condicions d'afrontar les tasques de suport** al dol amb el seu grup. En aquests casos, pot encarregar-se'n un altre docent del centre perquè el grup quedi ben atès.
- **Proporcionar materials d'ajuda** a mestres, alumnes i famílies afectades. Es poden demanar materials de suport als centres de recursos pedagògics; són molts els que ja disposen de recursos específics per tractar les pèrdues.
- **Respectar el dret a participar** en determinats actes i permetre d'assistir al funeral, si és el cas. Si és en horari escolar, com ho són la majoria, caldrà organitzar qui es queda al centre, qui acompanya els nens i nenes, demanar el consentiment a les famílies...
- Intentar **seguir les tasques habituals** del centre amb la flexibilitat que la situació requereixi.

Generalitat de Catalunya
**Departament
d'Educació**

Equip d'Assessorament Psicopedagògic
EAP B-10 Osona
